

II Cicle de Cinema i Treball

MUSEU DEL CINEMA, GIRONA
22-25 D'OCTUBRE DE 2007

Any Europeu de la Igualtat
d'Oportunitats per a tothom

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball

“
a la feina
iguals
”

a la feina cap risc

2007 - European Year of Equality of Opportunities for All

Introducció

La bona acollida que l'any passat tingué la primera edició del *Cicle de Cinema i Treball* ha encoratjat el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya a organitzar-ne un de nou. Enguany, la mostra, sense abandonar la seva preocupació original per les temàtiques relacionades amb la salut laboral, se centra en la igualtat en el treball. Ho fa atenent que el 2007 és l'Any Europeu de la Igualtat d'Oportunitats i perquè es considera que la salut laboral i la igualtat són dues qüestions lligades. No és casualitat l'augment d'accidents de treball que afecta les persones immigrants o, d'altra banda, les especialitats que la Llei de prevenció de riscos laborals estableix quant a la protecció dels nois i noies menors d'edat, són només dos exemples, prou significatius, però, del que volem dir. Cal afegir també que aquest any s'ha publicat la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, que representa una novetat legislativa important per a l'increment de polítiques d'igualtat i que ha estat un argument més per organitzar aquest cicle.

Parlar d'igualtat en les relacions laborals és abordar una qüestió àmplia. Vol dir igualtat d'oportunitats en l'accés a una feina, en les condicions salarials, en la promoció professional, en la protecció de la salut. Per això, és important esbrinar totes les causes que potencien la discriminació per raó del gènere, el país d'origen, l'edat, etc. En aquest sentit, és important saber que les persones pertanyents a col·lectius desfavorits tenen més dificultats d'integració social i laboral i, per tant, estan més exposades a situacions de risc psicosocial i de discriminació. Aquestes dinàmiques són les que proposem explicar en aquesta segona edició. I ho farem dividint la mostra cinematogràfica en quatre blocs temàtics: immigració, gènere, exclusió social i edat. De diverses maneres, el cinema ens ajuda a reflexionar sobre la vida i això és el que pretenem, acompanyant les pel·lícules amb documentals i convidats especialistes per discutir-ne els fets més rellevants.

L'objectiu no és altre que crear un espai de reflexió sobre la desigualtat al món del treball i tal vegada de trobar les eines per combatre-la. Un espai que serveixi per veure que amb un vestit blau fosc (gairebé negre) no n'hi ha prou per amagar les dificultats d'alguns col·lectius per assolir un lloc de treball digne, segur i sense discriminacions.

Programa

Museu del Cinema

C. Sèquia, 1 - 17001 Girona

Tel. 972 41 27 77

ENTRADA LLIURE. AFORAMENT LIMITAT.

22/10/2007

TEMÀTICA: **Immigració**

■ 17.00h.-17.20h.

Inauguració del II Cicle de Cinema i Treball a càrrec de Jordi Pons, director del Museu de Girona i Núria Arnay, directora dels SSTT del Departament de Treball a Girona.

Presentació de la pel·lícula i del documental: 10 minuts.

■ 17.20h.-19.00h.

SAÏD.

Espanya, 1999. Direcció: Llorenç Soler. Guió: J. L. Roig. VO amb subtítols en català.

Un jove marroquí fa cap a Barcelona animat per un amic, però aviat descobrirà que en el seu cas, i sobretot a l'hora de trobar feina, no hi ha pas igualtat d'oportunitats. [pàg. 4]

■ 19.00h.-19.15h. Pausa

■ 19.15h.-19.40h.

LARGO VIAJE HACIA LA IRA.

Espanya, 1969. Direcció, càmera i guió: Llorenç Soler.

Migmatratge que retrata la situació dels immigrants que, als anys seixanta, es van establir a Barcelona procedents de diferents zones d'Espanya. [pàg. 8]

23/10/2007

TEMÀTICA: **Gènere**

■ 17.00h.-18.50h.

Presentació de la pel·lícula i del documental: 10 minuts.

LA LÍNEA RECTA.

Espanya, 2006. Direcció: José María de Orbe. Guió: José María de Orbe i Daniel V. Villamediana.

Noèlia, una jove que encara no ha complert els 30 anys, reparteix publicitat de dia i treballa en una benzinera de nit. La seva realitat laboral li marca una vida solitària i sense rumb fix.

[pàg. 5]

■ 18.50h.-19.15h. Pausa

■ 19.15h.-19.45h.

LA DONA TREBALLADORA EN EL CINEMA ESPANYOL.

Espanya, 1924- 2007. Muntatge realitzat per José

Enrique Monterde i Rafael Besolí per mitjà dels fons videogràfics de Drac Màgic.

Repàs a la manera com la gran pantalla ha re-flectit la realitat laboral de la dona espanyola des dels anys 20 fins a l'actualitat, a partir de fragments de pel·lícules clàssiques del cinema espanyol. [pàg. 9]

24/10/07

TEMÀTICA: Exclusió social

■ 17.00h.-18.50h.

Presentació de la pel·lícula i del documental: 10 minuts.

EN LA PUTA CALLE.

Espanya 1996. Direcció i guió: Enrique Gabriel.

Un home viatja a Madrid per trobar feina d'electricista. Allí coneixerà un immigrant il·legal amb qui intentarà buscar-se la vida tot i viure al carrer. [pàg. 6]

■ 18.50h.-19.15h. Pausa

■ 19.15h.-19.50h.

VAGABUNDOS.

Espanya, 2006. Un reportatge d'Alejandra Andrade. Directora del programa: Carolina Cubillo. [pàg. 10]

25/10/07

TEMÀTICA: L'edat com a factor d'exclusió

■ 17.00h.-19.05h.

Presentació de la pel·lícula: 10 minuts.

AZULOSCUROCASINEGRO.

Espanya 2006. Direcció i guió: Daniel Sánchez Arévalo.

Jordi s'ocupa de la porteria del seu pare, ara discapacitat. Mentre té cura d'ell, intenta trobar una feina que tingui relació amb la carrera d'econòmiques que ha fet. [pàg. 7]

■ 19.05h.-19.20h. Pausa

■ 19.20h.

Taula rodona amb el Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona i Mònica Geronès, subdirectora de Programes d'Igualtat entre dones i homes en el treball. Moderador: Jaume de Montserrat, director del Centre de Seguretat i Salut Laboral de Girona.

Cloenda a càrrec de l'Hble. Sra. Mar Serna, consellera de Treball i del Sr. Salvador Alvarez, director general de Relacions Laborals.

Presentació de les pel·lícules i dels documentals:

Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona.

Comentaris

Rafa Besolí, redactor i crític de cinema de Què fem? (La Vanguardia)

SAÏD

22/10/07 ■

Espanya, 1999. Direcció: Llorenç Soler. Guió: J. L. Roig. Intèrprets: Naoufal Lhafi, Núria Prims, Marouane Mribiti, Mercè Sampietro.

Un jove marroquí arriba a Barcelona animat per un amic, però aviat descobreix que per a ell, i sobretot a l'hora de trobar feina, no hi ha pas igualtat d'oportunitats.

Trenta anys separen *Llarg viatge cap a la ira* de *Saïd*, però Catalunya continua, de fet com tot Europa, sense saber donar resposta al problema de la immigració. Curiosament, la veu del cineasta Llorenç Soler ha estat durant tot aquest temps cridant l'atenció sobre aquest fet i aprofundint en les seves causes últimes. Entre elles, la manifestació d'uns models i valors socials que es venen com a paradigma de justícia i igualtat, però que, en realitat, oculten mecanismes perversos de segregació i explotació.

Saïd, protagonista de la història, els viurà en primera persona. Arriba a Barcelona disposat a menjar-se el món, però descobreix que els seus

compatriotes malviuen amb treballs miserables o directament il·legals i marginals. Humil forner al seu país d'origen, Saïd és víctima d'una xenofòbia que actua de maneres diferents: a cops simplement ignorant (i, per tant, menyspreant) la realitat de qui és diferent; d'altres vegades, atacant directament aquesta diferència de manera violenta. Així i tot, tant l'una com l'altra són manifestacions igualment cruels d'un sistema que, en l'àmbit laboral, condemna l'immigrant a una realitat gairebé neoesclavista.

LA LÍNEA RECTA

23/10/07 ■

Espanya, 2006. Direcció: José María de Orbe. Guió: José María de Orbe i Daniel V. Villamediana. Intèrprets: Aina Calpe, Alejandro Cano, Blanca Apilánz, Ferran Madico.

Noelia, una jove que encara no ha complert els trenta anys, reparteix publicitat de dia i, de nit, treballa en una benzinera. La seva realitat laboral li marca una vida solitària i sense rumb fix.

Malgrat el seu recent i fugaç pas per les nostres pantalles comercials, *La línea recta* és una ferma candidata a figurar en les ja habituals llistes del millor cinema de l'any. Emmarcada en aquest nou cinema de ficció amb un pas cap al documental, la cinta defuig conscientment els mecanismes típics de la narració convencional perquè l'espectador i l'espectadora reconstrueixin amb la seva pròpia mirada allò que l'ull transparent del director ha plasmat en el cel·luloide.

Per això, la trama se'n presenta austera, minimalista i sense una aparent evolució dramàtica, marcant aquesta línia recta de rutines laborals i vitals que sembla guiar l'existència

de la protagonista. El seu pas per la pantalla no té res a veure amb la diversitat de situacions, amb els meandres argumentals a què estem acostumats. I si això és així és per dos motius: la radical elecció estètica del director i, com a conseqüència, el seu posicionament ètic.

La línea recta és, en aquest últim sentit, un acostament sense filigranes, d'una nuesa que impacta, a la realitat laboral d'una dona que, en una societat gairebé (gairebé, insistim) igualitària continua sent víctima del gran problema de fons: la precarietat laboral.

EN LA PUTA CALLE

24/10/07 ■

Espanya, 1996. Direcció: Enrique Gabriel. Guió: Enrique Gabriel. Intèrprets: Ramón Barea, Luís Alberto García, Patricia García Méndez, Magalys Gainza.

Un home viatja a Madrid per trobar feina d'electricista. Allà coneixerà un immigrant il·legal amb qui intentarà de buscar-se la vida tot i viure al carrer.

Amb una mirada inequívocament melodramàtica que, si no fos per la profusió d'espurnejants diàlegs, podria recordar l'austera puresa naïf del cinema de Kaurismaki, el director Enrique Gabriel ens apropa a la realitat dels "sense sostre" amb la dosi justa de sarcasme, crítica social i optimisme vitalista.

Però *En la puta calle* no és, ni pretén ser, un tractat sociològic sobre la realitat dels que, per diferents circumstàncies a la vida, han quedat desplaçats del mercat laboral. Es tracta, abans de res, d'una història humana i humanista que ens recorda que sota els cartrons de la indigència es refugien persones amb històries pròpies i més properes a nosaltres del que hauríem pogut imaginar.

Hi ha, a més, una altra interessant línia de reflexió a la pel·lícula que serveix per acarar l'espectador amb el miratge d'això que anomenem desenvolupament. Enregistrada i situada en un moment en què Espanya ja llicitava per col·locar-se al top ten del creixement, *En la puta calle* prefereix mirar la rebotiga per ensenyarnos el preu que impliquen algunes polítiques econòmiques i socials "de progrés": subcontrates il·legals, discriminació racial i, és clar, indigència incontrolable.

AZULOSCUROCASINEGRO

25/10/07 ■

Espanya, 2006. Direcció: Daniel Sánchez Arévalo. Guió: Daniel Sánchez Arévalo. Intèrprets: Quim Gutiérrez, Marta Etura, Antonio de la Torre, Héctor Colomé.

Jordi treballa a la porteria del seu pare, ara discapacitat. Mentre té cura d'ell, intenta trobar una feina relacionada amb la carrera d'Econòmiques que va estudiar.

El vell lema de “jove però preparat sobrerament” sona (de fet, ja sonava en el seu moment) a deliri de *yuppie* triomfador, perquè ser jove i preparat sobrerament no significa tenir totes les ofertes de treball als teus peus. Els prejudicis, fins i tot de classe, i l'eterna roda de la falta d'experiència són sovint portes infranquejables per als joves que s'incorporen per primera vegada al mercat laboral.

AzulOscuroCasiNegro aborda aquests temes des d'un enfocament íntim, des de la perspectiva d'un jove de 20 anys amb ànsies de canvi, però a qui la vida (emocional, familiar, laboral) sembla entestada a negar-li la possibilitat de créixer.

Al protagonista del film no li falta feina, però aquesta feina representa per a ell una tortura perquè no compleix una de les, sovint oblidades, funcions de l'activitat laboral: propiciar la realització personal del treballador. Heretar el treball patern de porter (que ha de combinar amb una sèrie de càrregues familiars) no sembla pas la millor opció per a un estudiant d'Econòmiques.

Malauradament, i com veurem a la cinta, un títol no és sempre suficient per fer entendre, en una entrevista, que la maduresa no és una qüestió d'edat.

Documentals

LARGO VIAJE HACIA LA IRA

22/10/07 ■

Espanya, 1969. Direcció, cambra i guió: Llorenç Soler. Producció: Ramón Guinart.

Migmetratge que retrata la situació dels emigrants que, als anys seixanta, es van establir a Barcelona procedents de diferents zones d'Espanya.

El sentit últim d'aquest compromès treball fet l'any 1969 queda resumit en una imatge: en un bar ple i atapeït, famílies sense recursos miren la tele mentre a la pantalla es desplega un món de fantasia i d'invitació al consumisme.

Largo viaje hacia la ira juga contínuament amb aquestes contradiccions: ens presenta de manera frontal la part més fosca d'una Barcelona que durant molts anys va mantenir allunyats de les seves àmplies avingudes i terrasses els 40.000 immigrants que malvivien en barraques construïdes amb les seves pròpies mans. Luxe i misèria compartint espai i temps, però convertits en realitats tan diferents que semblaven desenvolupar-se separades per milers de quilòmetres de distància.

I no. L'arribada d'emigrants a la recerca de treball, bàsicament des del sud de la península, va ser durant la dècada dels seixanta una realitat aclaparadora: la ciutat acollia 100.000 persones l'any que, malauradament, no trigaven a descobrir que la Barcelona dels anuncis lluminosos els continuava quedant molt lluny. El film acaba amb una pregunta ("Fins quan?") que encara avui, amb l'Europa convertida en presumpte Edèn del progrés pels que arrisquen les seves vides en pasteres, continua no tenint resposta.

LA DONA TREBALLADORA EN EL CINEMA ESPANYOL

23/10/07 ■

Espanya, 1924-2007. Muntatge realitzat per José Enrique Monterde i Rafael Besoli a partir dels fons videogràfics de Drac Màgic.

Repàs a la manera com la gran pantalla ha reflectit la realitat laboral de la dona espanyola des dels anys vint fins a l'actualitat, a partir de fragments de pel·lícules clàssiques del cinema espanyol.

Si en alguna cosa es caracteritza la figura de la dona treballadora espanyola en el nostre cinema és per la seva pràctica invisibilitat. Això no vol pas dir que a la gran pantalla no hagin

aparegut, al llarg d'aquest segle de cinema, imatges de dones integrades en un entorn laboral, però aquest aspecte ha tingut gairebé sempre un caràcter purament anecdòtic i, en comptades ocasions, s'ha convertit en el motor dramàtic de la pel·lícula.

Així, per exemple, *Dc. adorable secretària*, amb Marichu Fresno i Luís Prendes, és senzillament la història d'amor entre el fill de l'amo d'una empresa i la secretària del seu pare. Canviïn secretàries per dependents (*Noies de blau*), per hostesses (*Hostesses amb permís*) o per empleades de la llar (*Les que han de servir*) i es perfilarà un panorama en el qual el treball femení és poc menys que una anècdota pintoresca.

Només casos puntuals com el neorealisme de *Surcos* o la mordaç ironia de *La vida per davant* precedeixen el canvi que, ja després del franquisme, provoquen obres com *Gary Cooper que ets als cels*, *Què he fet jo per merèixer això!* o les més recents *Com ser dona i no morir en l'intent* o *Flors d'un altre món*.

VAGABUNDOS

24/10/07 ■

Espanya, 2007. Un reportatge de: Alejandra Andrade. Imatge: Armant Rei. Directora del programa: Carolina Cubillo.

Programa pertanyent a la sèrie *Callejeros*, que emet la cadena Cuatro i que, en aquest cas, recull les declaracions d'un grup d'indigents de diferents ciutats espanyoles.

A l'hora d'abordar el tema de la indigència, sol aplicar-se una mirada que, des de l'actitud còmoda de qui viu "dins de la societat", pretén entendre "els altres" sense poder dissimular de vegades una certa indulgència o sentiment de superioritat.

El valor del reportatge emès dins de la sèrie *Callejeros* de Cuatro és, precisament, trencar amb aquesta dinàmica i, llançant-se al carrer únicament amb una càmera i un micro, deixar que siguin els rodadors els qui s'expliquin, els qui se'ns mostrin sense intermediaris, perquè siguem nosaltres que traquem les nostres pròpies conclusions.

Precisament per això, *Vagabundos* resulta tan impactant: no emmascara amb verbositat so-

ciològica ni profusió de fredes dades estadístiques una realitat que aquí es mostra amb tota la seva cruesa humana, amb totes les seves contradiccions. Així, pels carrers de Barcelona, Madrid o Bilbao veiem finalment les cares d'aquests rodadors amb els quals potser ens toquem a diari i que, ara, ens expliquen el com i el perquè d'un estil de vida conseqüència del fracàs emocional i, en ocasions, del fracàs laboral.

Amb la col·laboració de:

FilmoTeca

de Catalunya

Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallol

Direcció General de Relacions Laborals

Sepúlveda, 148-150 - 08011 Barcelona
Tel. 93 228 57 57
Web: www.gencat.cat/alafeinacaprisc

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona
Centres de Seguretat i Salut Laboral	Pl. d'Eusebi Güell, 4-5 08034 Barcelona Tel. 93 205 50 01	Av. Montilivi, 118 17003 Girona Tel. 972 20 82 16	Pol. Ind. El Segre J. Segura i Farré, 728-B 25071 Lleida Tel. 973 20 04 00	Polígon Camp Clar Riu Siurana, 29-B 43006 Tarragona Tel. 977 54 14 55
Inspeccions Provincials de Treball i Seguretat Social	Trav. de Gràcia, 303 08025 Barcelona Tel. 93 401 30 00	Álvarez de Castro, 4, 2n 17001 Girona Tel. 972 20 59 33	Riu Besòs, 2 25001 Lleida Tel. 973 21 63 80	Vidal i Barraquer, 20 43005 Tarragona Tel. 977 23 58 25